

GIMENES
DŽĪVES GUDRĪBA

ROBINS S. ŠARMA

GIMENES
DŽĪVES GUDRĪBA
KOPĀ AR MŪKU, KURŠ

KĀ IZAUDZINĀT GARĪGI SPĒCĪGU CILVĒKU

PĀRDEVA SAVU *FERRARI*

Robin S. Sharma
FAMILY WISDOM FROM THE MONK WHO
SOLD HIS FERRARI
Nurturing the Leader within Your Child

No angļu valodas tulkojais
EDGARS LŪKINS

Mākslinieks
ULDIS BALTUTIS

FAMILY WISDOM FROM THE MONK WHO SOLD HIS FERRARI
Copyright © 2001, by Robin S. Sharma. All rights reserved
Published by arrangement with HarperCollins *Publishers Ltd*, Toronto, Canada
Translation copyright © 2015, by Publisher Avots

Vākam izmantota fotogrāfija no
© iStockphoto/ShaneKato

ISBN 978-9984-800-68-4

© «Izdevniecība Avots», 2009, 2015
© R. S. Šarma, teksts, 2001
© E. Lūkins, tulk. no angļu val., 2009, 2015
© U. Baltutis, vāks, 2009, 2015

*Es veltu šo grāmatu saviem neparastajiem bērniem
Kolbijam un Biankai, kuri ir divi dižākie un
viedākie manas dzīves skolotāji.
Es jūs abus ļoti, ļoti stipri mīlu.*

*Tāpat šo grāmatu es arī veltu manam mīļajam,
mūžībā aizgājušam draugam un kolēģim Džordžam
Viljamsam, vīram, kurš aizskāra daudzus dzīves,
taču pameta mūs pārāk agri.*

*Visbeidzot, šo grāmatu es veltu Tev, lasītāj.
Lai mācības, ko atradīsi šajās lapaspusēs, spārno
Tevi būt viedākam cilvēkam, labākai mātei vai tēvam
un kļūt par ģimenes līderi, kas iedvesmotu pasaules
bērnus plašākai un labākai dzīvei.*

*Pēc simts gadiem nebūs nozīmes, cik naudas bija manā kontā,
kādā mājā es dzīvoju vai ar kādu mašīnu es braucu. Taču pasaule
var būt citāda, ja es esmu bijis nozīmīgs kāda bērna dzīvē.*

(Autors nezināms)

Mēs nemirstam, ja dzīvojam to cilvēku sirdīs, kurus atstājam.

(Tomass Kempbels)

Satura rādītājs

PATEICĪBAS	9
MANA DIŽĀ ATMOŠANĀS	11
LABĀKĀ SLIKTĀ PIEREDZE MANĀ MŪŽĀ	19
DZĪVES VELTE	24
MŪKA APCIEMOJUMS	36
IZCILĀ DŽŪLJENA MANTLA BRĪNUMAINAIS CEĻOJUMS	42
ĢIMENES LĪDERA PIRMĀ MEISTARĪBA	65
ĢIMENES LĪDERA OTRĀ MEISTARĪBA	111
ĢIMENES LĪDERA TREŠĀ MEISTARĪBA	141
ĢIMENES LĪDERA CETURTĀ MEISTARĪBA	177
ĢIMENES LĪDERA PIEKTĀ MEISTARĪBA	201
PAR AUTORU	215

Pateicības

Vispirms paldies pienākas visiem tiem cilvēkiem visā pasaulē, kas izlasījuši grāmatas sērijā «Mūks, kurš pārdeva savu *Ferrari*» un kuriem pietika vieduma izmantot zināšanas, kas tika dāvātas, lai bagātinātu ne tikai viņu pašu dzīvi, bet arī apkārtējo cilvēku dzīves. Man sagādāja lielu prieku saņemt jūsu vēstules un e-pasta sūtījumus un dzirdēt, kā manis piedāvātās mācības ir palīdzējušas jums jūsu ceļojumos. Es izsaku jums cieņu par drosmi mainīties, augt un vadīt.

Īpašs paldies maniem draugiem izdevniecībā *Harper&Collins*, kas mani atbalstījuši, iedrošinājuši un iedvesmojuši turpināt rakstīt šīs grāmatas. Es izsaku pateicību Airisai Tufolmai, Klodam Primo, Džūdijai Brunsekai, Davidam Milāram, Loidam Kellijam, manai izdevējai Dorē Poterei, Merijai Kempbelai, Polīnai Tompsonei un it īpaši Nikolai Langluā, manai gādīgajai, apskaidrotajai un brīnišķīgajai redaktorei.

Novērtējums pienākas arī manai ļoti centīgajai izpildasistentei Ennai Grīnai, kas palīdzēja izkārtot dienas grafiku šīs grāmatas rakstīšanas laikā, manam kolēģim Ričardam Karlsonam – vīram, kura vārdi saskan ar viņa darbiem, un manam draugam Malkolmam Makkilopam, kurš atvēlēja man

savu ezermalas mājokli, lai es varētu aizbēgt no pasaules un pabeigt «Ģimenes viedumu» godbijību iedvesošā vidē.

Paldies maniem garīgajiem skolotājiem, arī Džerijam Vaineram, Edam Kārsonam un Lornai Klarkai, kas palīdzēja man «noturēties kursā». Es arī veltu pateicību visiem maniem korporāciju klientiem par dāvāto privilēģiju dalīties ar savām līdermākslas mācībām viņu konferencēs un par viedumu saprast, ka viņu uzņēmuma dvēseli veido cilvēki. No sirds pateicos Džilai Hjūvletai par to, ka viņa bijusi tāda saulīte. Džiļa atzinība maniem vecākiem Šivam un Šaši Šarmām par to, ka viņi ir tik spilgti brīnišķīgu vecāku piemēri, un par visu to mīlestību, laipnību un atbalstu, ar ko viņi mani apstaroja. Liels paldies arī manam brālim Sandžejam un viņa sievai Sjūzanai par to, ka viņi bija klāt, kad man tas bija visvairāk vajadzīgs.

Un, visbeidzot, es pateicos Kolbijam un Biankai, abiem maniem bērniem, par man tik dāsni dāvāto prieku.

Mana dižā atmošanās

*Mēs kopumā baidāmies kļūt par to,
ko mēs apjaušam savos labākajos brīžos.*

Ābrahams Maslovs

Visskumjākais dzīvē nav miršana, bet neprasme patiesi dzīvot, kamēr mēs esam dzīvi. Pārāk daudzi no mums iznieko savu dzīvi, nekad pilnībā neļaujot izpausties savai cilvēcībai. Es esmu sapratusi, ka dzīvē patiešām ir nozīme nevis tam, cik daudz mantu esam sakrājuši vai cik daudz naudas, bet gan tam, cik daudz talantu mēs esam izpauduši un izmantojuši mērķim, kas uzlabojis šo pasauli. Tas, kam patiešām ir nozīme, ir dzīves, kuras mēs esam aizskāruši un mūsu atstātais mantojums. Tolstojs to tik labi izteicis vārdos: «Mēs dzīvojam paši sev tikai tad, kad mēs dzīvojam citiem.»

Šī vienkāršā gudrības grauda atklāšana man prasīja četrdesmit gadu. Četrdesmit gadu, lai saprastu, ka patiesībā panākumi nevar notvert. Panākumi rodas un ieplūst tavā dzīvē kā neplānots, taču neizbēgams tādas dzīves blakusprodukts, kas pavadīta, bagātinot citu cilvēku dzīves. Kad pavērs ikdienas fokusu no izmisīgas tieksmes izdzīvot uz nodošanos kalpošanai

dzīves garumā, tavai dzīvei neatliek nekas cits kā gūt vienus vienīgus panākumus.

Es joprojām nespēju noticēt, ka man vajadzēja gaidīt līdz pusmūžam, lai saprastu, ka īsta piepildītība kā cilvēcisai būtnei rodas, nevis sasniedzot tos lielos mērķus, kas mums ļauj nokļūt laikrakstu un biznesa žurnālu pirmajās lappusēs, bet gan no tiem vienkāršajiem, laipnajiem soļiem, ko katram no mums ir privilēģija spert ikkatru dienu, ja mēs vienkārši izdarītu tādu izvēli. Māte Terēze, cilvēku siržu dižā vadone (ja kādu vispār par tādu var uzskatīt), pateikusi vislabāk: «Nav lielu darbu, ir tikai mazi darbi, veikti ar lielu mīlestību». Savā dzīvē es to iemācījos sūri grūti.

Līdz pat nesenam brīdim es biju tik aizņemta, tiecoties uz priekšu, ka biju aizmirsusi dzīvot. Es biju tik aizņemta, dze-noties pēc dzīves lielajiem priekiem, ka biju palaidusi garām mazos – tos mikropriekus, kas caurvij mūsu ikdienas dzīvi, taču bieži vien paliek nepamanīti. Manā dienaskārtībā viss bija saplānots līdz sīkākajai detaļai, mans prāts bija pārguris, un mans gars izsalcis. Ja godīgi, mana dzīve ārēji bija panākumiem pilna, taču iekšējās jēgas ziņā tajā bija pilnīgs bankrots.

Es piederēju vecajai skolai, kas uzskatīja, ka laime tiek sa-sniegta, nopērkot vēlamo mašīnu, uzbūvējot vēlamo māju un tiekot paaugstinātam vēlamajā amatā. Es spriedu par cilvēku vērtību nevis pēc viņu sirds plašuma un rakstura spēka, bet gan pēc maka biezuma un konta satura. Jūs varbūt teiksit, ka es nebiju labs cilvēks. Es iebilstu, ka vienkārši neko nezināju par dzīves īsto jēgu jeb kā dzīvot. Varbūt tie cilvēki, ar kuriem es saistījos, bija tādi, taču visi, ko es pazinu biznesa pasaulē, dzīvoja pēc tādas pašas filozofijas. Mēs visi veltījām savas dzi-

ves labākās stundas, lai pakāptos pa panākumu kāpnēm, kas, kā mēs sapņojām, aizvestu mūs uz kāroto stūra biroju, grezno vasarnīcu Hemptonā un varbūt to brīnumaino slēpošanas kotedžu Francijā. Mēs visi vēlējamies būt slaveni, apbrīnoti un godāti. Mēs visi gribējam būt nepiedienīgi bagāti. Un visvairāk mēs visi vēlējamies būt pieprasīti.

Un, lai gan es sapņoju, ka kādu dienu būšu māte un nākotnē varētu audzināt ģimeni, mani tuvākie sapņi bija vairāk par to, lai es būtu uz *Forbes* vai *Fortune* vāka ar virsrakstu zem manas slaidās figūras «Keitrina Krūza: izpilddirektore, kas lauza visus likumus un tik un tā uzvarēja», nekā bērnu atbalstīšana mazās līgas spēlēs. Pa ceļam uz darbu es atkārtēju tādus apgalvojumus kā «šodien būs labākā manas dzīves diena» un «man ir miljonāres prāts un kareives sirds». Es tagad iztēlojos jūs grozot galvu, taču tolaik es tik ļoti alku panākumu, ka biju gatava uz jebko. Es teicu jebko, ko cilvēki man prasīja, darīju visu, ko man kāds teica, un kāpu pāri jebkuram, kuram nepaveicās gadīties man ceļā. Es nesaku, ka lepojos ar to, kāda tolaik biju. Es tikai saku, ka tāda nu es biju. Es biju skarba, ciet-sirdīga, ambicioza un pārlietu kāra pēc panākumiem, slēpjot savu emocionālo pusi, lai izdzīvotu pasaulē, ko pati sev biju radījusi. Manu dzīvi noteica mans darbs, un es jutu, ka man bija lemts sasniegt panākumu virsotni biznesā. Uz mana biroja sienas bija dižā angļu dzejnieka Henrija Vadvorta Longfelova vārdi, kas, manuprāt, izteica visu:

*«Visu dižo cilvēku dzīves mums atgādina,
Ka mēs varam padarīt savas dzīves cildenākas
Un aizejot atstāt aiz sevis
Pēdu nospiedumus laika smiltīs.»*

Protams, mani biedri no biznesa vadības maģistrantūras un es iemācījāmieš lietot visas tās medainās banalitātes «cilvēki vispirms» un «cilvēkiem nerūp, cik daudz jūs zināt, iekams viņi uzzina, cik ļoti jums rūp», ko mums pārlietu bieži atgādināja «biezie» konsultanti un labu gribošie biznesa zinību profesori. Taču dziļi katrā no mums bija tikai viena vēlme: kalpot pašiem sev un sasniegt pašiem savus mērķus, cerības un sapņus – neatkarīgi no tā, cik cilvēku to dēļ nāktos samīcīt. Un tā mēs upurējām paši savas dvēseles profesionālo panākumu un lielas bagātības iegūšanas dēļ. Mēs savam darbam atdevām visu, kas mums bija. Un, lai gan man tagad ir kauns atzīties, jaunības gados tas bija jautri. Patiešām jautri.

Kā labākā studente savā grupā es varēju izvēlēties strādāt kādā no labākajām kompānijām uz planētas. Vienmēr būdama nedaudz dumpiniece, es tīksminoties atteicos no visiem to sešciparu piedāvājumiem mātei par lielu sarūgtinājumu, kura domāja, ka es esmu sajukusi. Paturot prātā viena no maniem mīļākajiem biznesa augstskolas pasniedzējiem padomu, kurš pats bija izvēlējis iet neiemītu taku (viņš sludināja: «Meklējot savu ideālo darbu, nejaudājiet sev «vai es vēlos strādāt šīs kompānijas labā?», jaudājiet «vai es gribu, lai man pieder šī kompānija?»»), es izvēlējos ātras izaugsmes iespēju – vadītājas vietu mazpazīstamā finanšu pakalpojumu firmā ar milzīgu izaugsmes potenciālu. Nekad nenovērtējiet par zemu akciju izvēles iespēju spēku, lai piesaistītu pat visneieinteresētāko darba kandidātu.

Katru dienu, tieši 5:15, mans spīdīgais, melnais *Mercedes* – darba līguma parakstīšanas bonuss no mana jaunā darba devēja – traucās pa pazemes autostāvvietu septiņdesmit stāvu

stikla un metāla biroju augstceltnē, kurā es pavadīju dažus savas turpmākās dzīves gadus. Ar svaigāko *The Wall Street Journal* numuru vienā rokā un ar savu aligatora ādas portfeli otrā es soļoju uz liftiem un tad traucos augšā uz sešdesmit otrā stāva biroju. Tur bija manas īstās mājas.

Kad biju klāt, es pārbaudīju man adresētos ziņojumus, atbildēju uz telefona zvaniem un tad turpināju izdzīvot nākamās sešpadsmit līdz astoņpadsmit stundas spēcīga nemiera stāvoklī un tuvu haosam. Īsā laika posmā es tiku paaugstināta līdz nodaļas vadītājai, tad līdz vecākajai vadītājai un tad līdz viceprezidentei – vēl pirms man palika trīsdesmit pieci gadi. Man bija prieks lidot pa pasauli pirmajā klasē, apgrozīties kopā ar biznesa eliti, ēst labākajos restorānos un darīt lietas, kas maniem vienaudžiem liktu trīcēt aiz skaudības. Beigās man piešķīra luksusa biroju, un es nopirku to slēpošanas kotedžu, pateicoties savām akciju izvēles iespējām, kas, kā es cerēju, pacelsies līdz pat stratosfērai.

Pirms vairākiem gadiem es kopā ar dažiem saviem draugiem no biznesa skolas nodibināju interneta kompāniju, ko nosaucām par *BraveLife.com*, kas sniedza korporācijām konsultācijas par revolucionāri jauniem veidiem, kā apmācīt un attīstīt savus darbiniekus, kas vēlējās kļūt izcili šajos sīvās konkurences apstākļos. Lai gan sākumā tas bija tikai prieka pēc, *BraveLife.com* ātri guva lielu slavu, un dažu mēnešu laikā par mūsu unikālo uzņēmumu rakstīja gandrīz katrā lielajā biznesa izdevumā valstī. Tā kā zinoši vīri pareģoja mums, ka šī riskantā avantūra ir ideāla kandidatūra publiskajam piedāvājumam, un drošākie kapitālisti lidinājās ap mums kā plēsējputni, kas ieslēdz lokā upuri, es un mani partneri

zinājām, ka drīz mēs būsīm bagāti. Mēs visi apvienojāmies, kā es to biju iztēlojusies vienatnes brīžos. Es būšu bagāta, slavēta un iecienīta. Es varēju atļauties visus materiālos labumus, ko dziļi vēlējos, un beidzot man bija līdzekļi, kas ļāva dzīvot pēc savas vēlēšanās. Es biju atradusi drošu ceļu uz virsotni un dzīvi, kādu vienmēr biju vēlējusies. Un tomēr es paklupu pār dīvainu atskārsmi, kas noņēma vēju manām burām. Vienalga kā centos to noliegt, es biju pilnībā nožēlojams cilvēks.

Septiņus gadus es atrados laulībā, kurā trūka jebkādu kaisles vai emocionālās saiknes pēdu. Es iepazinās ar savu vīru Džonu Krūzu vientuļā attālā nostūrī, uz kuru kompānija, kurā es sākotnēji strādāju, bija nosūtījusi labākos administratorus izkopt savas līdera dotības. Džons bija centīgs uzņēmējs, kurš cerēja atrast iedvesmu kalnos, un mēs abi nokļuvām vienā komandā ar uzdevumu nakts vidū uzrāpties izaicinājumam pilnā klintī. Viņš apbrīnoja manu bezbailību un sīkstumu, un mani uzreiz piesaistīja viņa maigums un dzīvesprieks. Mēs iemīlējāmies un, lai gan tas bija pretēji manam uzmanīgajam rīcības veidam, pēc sešām nedēļām apprecējāmies.

Džons bija labs cilvēks šajā pasaulē, kurā nesamaitāta labestība un rakstura stiprums vairs netika vērtēti tik augstu, cik to būtu pelnījuši. Mūsu pirmajos kopdzīves gados bija daudz kā laba, taču, gadiem ejot, attiecības sāka brukt nevērības dēļ. Viņš mīlēja dabu un uzturēšanos svaigā gaisā, bet es – spožus restorānus un augsti kulturālus modes šovus. Viņš kolekcionēja ievērojamas grāmatas, un viņam sagādāja prieku kokgrebšana iekšējā pagalmā, kamēr es kolekcionēju labus vīnus un baudīju tēlotājmākslu. Taču jāteic, ka tās nebija

raksturu atšķirības, kas pavērsa mūsu laulību tālu no ideālas. Īstā problēma bija tāda, ka es nekad nebiju mājās, lai pabūtu kopā ar savu vīru.

Ap to laiku, kad es braucu pa piebrauktuvi, Džons jau gulēja. Un ap to laiku, kad viņš modās, mans *Mercedes* jau traucās pa ceļu uz biroju. Lai gan mēs dzīvojām zem viena jumta, var droši teikt, ka tas bija tāpat, kā kad mēs dzīvotu šķirti. Taču bija kas vairāk par manām attiecībām ar Džonu, kas man kā cilvēkam lika justies tik tukšai un nomāktai. Mums bija divi mazi (un brīnišķīgi) bērni, kas, kā es zināju, cieta manas mūžīgās prombūtnes dēļ. Viņi man neko neteica par visu to laiku, ko es pavadīju birojā, taču bērnu acīs pilnībā atklājās viņu vilšanās un vajadzība pēc dziļākas saiknes ar sievieti, ko viņi sauca par mammu.

Porteram, mūsu dēlam, drīz vajadzēja palikt sešiem gadiem, bet Saritai, mūsu meitai, bija trīs gadi. Es apzinājos, ka šie agrīnie gadi ir vissvarīgākie viņu rakstura veidošanā un attīstībā. Es zināju, ka tas bija vecumposms, kurā viņus vajadzēja ieskaud lielā mīlestībā, kas izlietu viedumu pār viņu maigajām dvēselītēm. Es zināju, ka nožēlošu tās daudzās stundas, kuras nebiju pavadījusi ar viņiem kopā, taču kāda neizskaidrojama iemesla dēļ es nevarēju sevi vienkārši atraut no biroja un visiem pienākumiem, ko nesa sev līdzī mana hipersarežģītā profesionālā dzīve.

«Dzīve nav nekas vairāk kā iespēju logi, kas savienoti kopā, lai izveidotu veselumu,» mans viedais tēvs mēdza teikt. Man piemita veselais saprāts un gudrība novērtēt, ka Porters un Sarita būs maziņi tikai vienreiz un ka tagad ir laiks, kad viņiem vajadzīga mana palīdzība. Tiklīdz šis logs aizvērsies, uz

Robins S. Šarma

visiem laikiem būs zudusi mana iespēja sniegt viņiem vērtības, tikumus un redzējumu, kā dzīvot bagātu dzīvi, kad viņi kļūs pieauguši. Un es zināju, ka nekad nevarēšu sev piedot, ja es nebūšu kopā ar viņiem, kad tas ir visvairāk vajadzīgs. Laikam man vienkārši trūka drosmes aiziet no haotiskās dzīves un patiešām apdomāt savas dzīves augstākās vērtības, kā arī nepietika vieduma pārliecināties, vai šīs vērtības atspoguļojas manā toreizējā dzīvesveidā. Neatkarīgi no tā, cik ļoti centos, es vienkārši nespēju piespiest sevi pārtraukt strādāt mokošā tempā un atjaunot dzīves līdzsvaru. Es patiešām jutos tā, ka nevaru dzīvot bez adrenalīna spriedzes un nozīmīguma sajūtas, ko mana pārblīvētā dienas kārtība sniedza. Lai gan sabiedrībā es skandēju, ka ģimene man ir visaugstākā vērtība, fakti skaidri parādīja pretējo. Visi pierādījumi liecināja, ka Džons un bērni man bija otrajā vietā, tālu aiz manas karjeras un vēlmes kļūt bagātai.